

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Lvdovici Molinæ, E Societate Iesv Theologiæ Doctoris, &
Professoris, Commentaria, In primam D. Thomæ partem**

Molina, Luis de

Lugduni, 1622

Vtrum Patri competat esse principium. artic. 1. disput. 1.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73915](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73915)

cessionis que tanquam distincta quædam à relationibus computantur. Ratio quam hoc loco reddit Torres quare non plures, quam quinque notiones constituantur, videlicet quia non sunt plura abstracta, quam illa quinque, nullius sanè est momenti. Ea namque omnia, quæ argumentis propositis notiones esse continentur. proculdubio abstracta sunt, quibus Patres sapè vtuntur.

DISPUTATIO II.

Num hæc enuntiatio vera sit. paternitas est spiratio.

Opinio D. Thomæ.

DI VVS Thomas hoc loco in responsione ad tertium negat eam esse veram. Has tamen concedit esse veras, paternitas est essentia, intellectus est voluntas, Cui placuerit, quæ Caietanus, Torres, & alij hoc loco docent, vt defendant priorem illam propositionem esse falsam, poterit eam sententiam complecti.

Spiratio vera in sensu formali affirmatur de paternitate, & spiratione.

Cæterùm cum ex Diui Thomæ sententia ac veritate, ipsa paternitas & spiratio actiua, nec re, nec ratione formali distinguantur inter se (etiam secundum esse rationis formalis relationis realis) sed tantum virtute, non video quare hæc in sensu formali non sit concedenda, paternitas est spiratio actiua: sicut hæc duæ in eodem sensu conceduntur, paternitas est essentia, intellectus est voluntas. Neque satisfacit ratio, quam hoc loco reddit Caietanus, videlicet quia paternitas & spiratio actiua differunt differentis relationis, cum vna sit ad Filium, & alia ad Spiritum sanctum, & multiplicantur secundum esse relationis (sunt namque duæ relationes) idcirco hæc esse falsam, paternitas est spiratio: cum tamen illa duæ alia propositiones sint veræ. Hæc, inquam, ratio non satisfacit: neque enim paternitas & spiratio simpliciter differunt formaliter differentis relationis, sed virtute dumtaxat: neque sunt duæ relationes formaliter inter se distinctæ secundum esse relationis realis, sed virtute dumtaxat, vt articulo præcedente ostendimus, alioquin in Patre esset distinctio ex natura rei inter ea, quæ in eo sunt formaliter, quod nulla ratione est concedendum: cum ergo intellectus & voluntas sint etiam duæ rationes formales reales entis absoluti virtute inter se distinctæ, sic planè, vt non sit maior ratio, quare hæc sit falsa, paternitas est spiratio, quam hæc, intellectus est voluntas.

Quod si in hunc modum argumenteris. Paternitas est respectus ad Filium, & non ad Spiritum sanctum: spiratio verò est respectus ad Spiritum sanctum, & non ad Filium: ergo paternitas non est spiratio: neganda est consequentia: non secus atque hæc alia negatur, intellectus est id, quo Deus intelligitur, & non quo vult: voluntas verò est id, quo vult, & non quo intelligitur: ergo intellectus non est voluntas in Deo. Sic enim in hac secunda consequentia, quia intellectui conuenit esse principium intelligendi, vt ratione ac virtute distinguitur à voluntate, & voluntati conuenit esse principium volendi, vt similiter distinguitur ab intellectu, conceditur antecedens, & negatur consequentia, quia inferitur absolute non identitas intellectus & voluntas inter se, propterea quod in ea committatur fallacia accidentis: sic quoque cum paternitati conueniat, vt sit respectus ad Filium, vt virtute distinguitur ab spiratione actiua, & spirationi actiua conueniat, vt sit respectus ad Spiritum sanctum, vt virtute distinguitur

A à paternitate, neganda est illa prior consequentia, in qua pari ratione, committitur fallacia accidentis.

Illud tamen hoc loco est animaduertendum, sicut hæc conceditur, intellectus est voluntas, & tamen hæc negatur: attributum intellectus est attributum voluntatis, quia attributum de formali significat ens rationis, quod est aliud in intellectu, & aliud in voluntate: ita hæc esse concedendam, paternitas est spiratio, & hæc esse negandam, notio paternitatis est notio spirationis: quia simili modo vocabulum, notio, de formali significat ens rationis, quod est distinctum in paternitate ab eo, quod fundatur in spiratione actiua, estque in significatis materialibus sufficiens distinctio pro ratione significatorum formalium, vt nomē notio, dicatur pluraliter de paternitate & spiratione actiua, vt etiam de attributis diuinis quæst. 28. art. 2. disputatione 3. dictum est. Atque hoc est, quod probat exemplum Diui Thomæ, hoc loco in responsione ad tertium, vt Scotus quodlib. 5. artic. 2. egregie notauit, & hæc in re nobiscum consentit, tametsi dissentiat, quatenus credit, inter paternitatem & spirationem actiuam esse distinctionem formalem, & ob id censet hæc, paternitas est spiratio, in sensu formali esse negandam. Quod si Diuus Thomas hoc loco solum intendit hæc esse falsam, notio paternitatis est notio spirationis actiua, hæc verò esse veram, paternitas est spiratio actiua, ab ea, quam sequimur, sententia non discrepat.

Obiectio. Solutio. Notio paternitatis non est notio spirationis actiua, licet paternitas sit spiratio.

ARTICVLVS IV.

Vtrum liceat contrariè opinari de notionibus.

NOTANDVM est, sine periculo hæresis asseuerari posse, quatuor tantum esse notiones, aut esse sex, vel plures. Neque propter eam, qui id asseueraret, excitat Diuus Thomas hæc questionem, sed propter sententiam Præpositiui, possetque eam etiam excitare propter sententiam Durandi, & alias similes. Responderetque, cum notiones non sint de numero eorum, quæ principaliter credenda proponuntur, circa quæ non solet esse ignorantia probabilis, soletque in assertionem contrarij præsumi pertinacia, ad rationem hæresis necessaria, circa notiones esse posse opiniones falsas absque periculo hæresis, dum scilicet aliqui eis opinionibus adherent, non attendentes ex eis aliquid sequi fidei contrarium. Vnde, ait, non esse eos censendos hæreticos, qui circa notiones contrarij aliquid opinati sunt, esto ex opinione alicuius eorum colligeretur aliquid fidei contrarium. Reliqua, quæ hoc loco dici poterant, commodius disputabuntur 2. 2. q. 1. dum de hæresi erit sermo.

QVÆSTIO XXXIII.

De persona patris.

ARTICVLVS I.

Vtrum patri competat esse principium.

DISPUTATIO I.

Differit D. Thomas deinceps de personis in particulari, ac primò de persona Patris.

I res diuinas personas, quatenus Deus sunt, vnicum esse principium rerum creaturarum, est manifestum, docetque Augustinus 5. de Trinitate c. 13. &

14 Neque D. Thomas in hoc art. querit an Patri conveniat ut sit hoc modo principium ad extra, sed utrum conveniat ei ut sit principium ad intra.

Pater est principium filij & spiritus sancti.

Principium quid.

Quæstio de principij analogia.

Principium dici principalis de patre & filio ut sunt principia ad intra.

Conclusio affirmat, estque de fide. Pater ex Concilio Lugdunensi cap. Fidei, de sum. Trinitate & fide Catholica, lib. 6. Vbi definitur, Patrem & Filium esse unicum principium Spiritus sancti. Idem definitur in Concilio Florentino in literis sanctæ unionis in decreto de processione Spiritus sancti. Probari etiam potest, quoniam, ut ad præcedium Physicorum ex Aristotele 5. Metaph. c. 1. explicauimus: Principium est id unde aliquid est, fit, aut cognoscitur: cui ergo Filius sit ex Patre æterno, iuxta illud Ioan. 15. Cum uenerit paracletus, quem ego mittam uobis à Patre, Spiritum ueritatis qui à Patre procedit, & illud symboli: Qui ex Patre Filioque procedit, consequens est, ut Pater principium sit Filij & Spiritus sancti. Idem docet Augustinus 5. de Trinitate cap. 14.

Querit aliquis, utrum principium dictum de Patre æterno comparatione Filij, & de Patre & Filio, in ratione spiratoris comparatione Spiritus sancti, & de Deo, quatenus Deus est, comparatione creaturarum, quarum est principium efficiens, sit uniuocum, an analogum. D. Thomas, Scotus, Durandus, Capreolus & plerique, alij in 1. d. 39. conueniunt, dicentes esse analogum. Ratio est, quoniam ratio principij Dei ad creaturas, est rationis, relationes uero principij, quæ sunt in Patre comparatione Filij, & in Patre & Filio comparatione Spiritus sancti, cum non sint aliud, quam paternitas & spiratio actiua, sunt reales: nihil autem uniuocum potest esse commune enti reali & rationis.

Durandus affirmat, principium principalis dici de Deo comparatione creaturarum, quam de Patre comparatione Filij, & de Patre & Filio comparatione Spiritus sancti. Contrarium existimo esse uerum, idemque aperte sentire uideatur D. Thomas art. sequenti ad quartum. Possuntque argumentari aduersus Durandum, quoniam si aliqua esset ratio: quare principalis diceretur de Deo comparatione creaturarum, maximè esset, quia principium magis proprie diceretur comparatione rei essentialiter distinctæ, id tamen est falsum: quandoquidem Pater, ut est principium Filij, siue creati siue increati, principalis dicitur de Patre æterno, a quo, ut habetur ad Ephel. 3. omnis paternitas in celo, & in terra nominatur, quam de patre creato: cum tamen pater creatus producat filium à se distinctum essentialiter. Pater uero æternus minime. Legitò Dionium Thomam in responsione ad quartum citat.

DISPUTATIO II.

Utrum hæc sit uera, Pater est principium totius Deitatis.

Pars affirmans uideatur.

Patrem affirmantem suadent primò, autoritas Augustini 4. de Trinitate cap. 20. hoc loco in argumento, sed contra relata à Dico Thoma, ubi eam expressè affirmat. Gregorius etiam Nazianzenus in quodam sermone de statu Episcopali ait, Patrem esse causam, id est, principium diuinitatis. Secundo, quia Dionysius 2. de diuinis nominibus ante eos dixit, solum Patrem fontem esse celestis diuinitatis. Et paulò inferius subiugit: A diuinis Scripturis accepimus, Patrem esse ut ita dicam fontaneam diuinitatem: lesam autem, & Spiritum sanctum secundam

A diuinitatis, si ita fas est loqui, gemmas, seu germina à Deo procedentia, & quasi flores, ac lumina. Quæ auerunt hæc sint, nec dici, nec cogitari potest. Hæc Dionysius. Et de Cœlesti Hierarchia c. 1. Pater, inquit, diuinitatis fons atque principium. Tertio, quia in Concilio Toletano 6. c. 1. habetur: Credimus Patrem ingenitum, fontemque & origine totius diuinitatis. Idem habetur in Concilio Tolet. 11. in processione fidei.

Pars neg. probatur.

Pars uero, quæ negat, suaderi potest. Primò, quoniam si Pater esset principium Deitatis, Deitas procederet à Patre: quod tamen damnatum est in Concilio Lateranensi cap. Damnamus, de summa Trinitate & fide Catholica. Secundo, quia si Pater esset principium totius Deitatis, esset principium sui: quandoquidem Pater est aliquid Deitatis, id quod nulla ratione esse potest.

Pars quæstio nis explicat.

Ad hoc dubium dicendum est, propositionem illam non esse admodum propriam, ut argumenta, quæ in partem negantem sunt proposita, satis persuadent: prolatam tamen esse ab Augustino & ab aliis Patribus, & Conciliis in hæc sententiam. Est principium totius Deitatis, id est, Filij, & Spiritus sancti, in quibus est tota Deitas, aut quibus totam communicat Deitatem: uel est principium cæterarum personarum, quæ secum sunt in Deitate. Atque hunc sensum satis exprimit Concilium Toletanum undecimum, dicens: Et Patrem quidem ingenitum profitemur: ipse enim à nullo origine duci, ex quo & Filius natus sit, & Spiritus sanctus processionem accipit: fons ergo, & origo totius diuinitatis ipse est. Hæc Concilium Toletanum undecimum. Iuxta quam expositionem cessant argumenta, quæ in partem negantem proposita sunt.

DISPUTATIO III.

Utrum concedendum sit, Patrem esse causam Filij & Spiritus sancti.

Affirmans partis neg. Primam.

Quæstio hæc excitatur circa responsonem ad primum D. Thomæ. Pars, quæ affirmat, suaderi potest. Primò, quoniam Damascenus lib. 1. fidei orthodoxæ c. 9. & 11. Gregorius Nazianzenus sermone disp. precedente citato, alijque Doctores Græci, indifferenter appellant Patrem causam & principium Filij atque Spiritus sancti, quod non reprobat Concilium Florentinum in literis sanctæ unionis in decreto de processione Spiritus sancti, ubi hæc habetur: Declarantes quod id, quod sancti Doctores & Patres dicunt, ex Patre per Filium procedere Spiritum sanctum, ad hanc intelligentiam tendit, ut per hoc significetur, Filium quoque esse, secundum Græcos quidem, causam: secundum Latinos uero, principium Spiritus sancti, sicut & Patrem.

Secundo, quoniam Augustinus 7. de Trinitate c. 1. de Patre loquens, ait, Id quod est causa illi ut sit, est causa ut sapiens sit. Et lib. 53. quæstionum q. 15. Quod omnium rerum, inquit, causa est, etiam sua sapientia causa est. Et q. 16. addit: Sempiterna sapientia sua causa est sempiterna. Hieronymus quoque super illud ad Ephelios 3. Ex quo omnis paternitas, sic loquitur de Deo, Sui origo est, suæque causa subistentiæ.

Pars neg. probatur.

Pars nihilominus quæ negat, probari potest. Primò, quoniam Pater in nullo genere causæ est causa Filij, aut Pater & Filius Spiritus sancti: ergo neque concedendum est Patrem esse causam Filij, neque Patrem, & Filium esse causam Spiritus sancti. Consequentia est manifesta, antecedens uero probatur, quia in primis non sunt causa in genere